

ДЖЕРИ ОЛШЪН ТУК И СЕГА

Превод от английски: Деница Минчева, 2015

chitanka.info

*Мислите, че космосът е твърде обширен,
за да бъде субективен?*

Астрономите започнаха да пристигат по здрач. Първи дойдоха онези с компютърните телескопи, които се нуждаеха от последните слънчеви лъчи, за да сглобят поставките си и да открият всичките щепсели и контакти, нужни, за да захранят и стартират софтуера с програмите за подравняването. След тях — тъкмо когато полярната звезда изплува от сумрака — дойдоха хората с екваториални^[1] стойки за монтиране на телескопите си. Те изправиха триножниците, ориентирани чрез ректасцензиалната си ос^[2] към небесния север, а после прикrepиха към двойните скоби отгоре издължени Нютонови или тумбести Шмидт-Касегренови, а в отделни случаи, тънки рефракторни телескопи. Накрая се появиха хората с Добсънови телескопи — рефлекторни устройства с голям оптичен отвор, монтирани върху проста въртяща се сферична основа, които можеха да се монтират за секунди.

Телескопите, разположени в една морава на дванадесет мили от града, бяха около двадесетина, а астрономите може би два пъти повече. Ако се бяха събрали в града, както им се случваше да правят, когато организираха открити звездни партита, наоколо щяха да се шляят стотици хора, щяха да се редуват да надничат през окуляра на този или онзи телескоп и да се взират в чудесата на нощното небе. Но тази нощ беше различна. Тази нощ собствениците на телескопи държаха да ги запазят за себе си. Това беше частно събитие в много отношения. Никой, който се усещаше свързан с небето, не би искал да бъде в града тъкмо тази нощ.

Моравата беше изпълнена с жуженето на тихи разговори и ненатрапчивото бръмчене на вентилатори, изтласкващи хладния нощен въздух над основните огледала на телескопите. Огледалата трябваше да се поддържат на постоянна стайна температура, за да възпроизведат ясни образи, а тази нощ хората искаха най-добрите възможни изображения.

По небето вече блестяха най-ярките звезди и всяка минута се появяваха все повече. Вега стоеше малко на запад от зенита, Денеб малко на изток от него, а Алтаир на юг. Трите образуваха летния триъгълник, който постепенно се спускаше на запад — с четири минути по-рано всяка следваща вечер — но все още присъстваше, за да потвърди, че небето още не е подвластно на есента.

На изток от Алтаир блестеше бяла точка, поне десет път по-ярка, а след нея се носеше широка бяла, полупрозрачна ивица, която се простираше нагоре и наляво. Тя покриваше половината небе, въпреки че по-голямата част от опашката, простираща се на стотици милиони мили дължина, беше ориентирана почти перпендикулярно на Земята. Астрономите виждаха движението на главата на кометата с просто око. Тя напредваше бавно, като минутната стрелка на часовника, на изток към срещата си с Луната, която все още беше на около час под хоризонта.

Шона беше една от хората с Добсънови телескопи. Нейният телескоп не следеше сам небето. Тя трябваше да го побутва с ръка, докато наблюдаваше през окуляра, подаващ се в предната част на основната тръба, и да компенсира за движението на Земята на всеки тридесетина секунди по-често с ниска, отколкото с висока скорост. Нейната опитна ръка щеше да е от особена полза тази вечер, понеже кометата не се движеше с обичайната скорост, която по-сложните телескопи бяха пригодени да следят. На всички останали щеше да се наложи ръчно да коригират положението на телескопите си — нещо, което не им се беше налагало да правят преди. А тя щеше да прави същото, което правеше винаги, само че в обратна посока. И по-бързо.

Тя бавно прокара телескопа си по опашката на кометата, така че да разгледа цялата ѝ ширина и да се запознае с наблюдателното поле. Опашката приличаше на водопад с възли и празнини, разпръснати безразборно по цялата ѝ дължина. Те бяха по-ясно различими близо до главата, където топлината на Слънцето изпаряваше все повече нов материал, а слънчевият вятър го избутваше далеч зад кометата. Имаше дори няколко солидни късове лед, вероятно с големината на планини, които проблясваха като малки искри сред млечната мъгла на опашката.

Опашките винаги се проточваха зад главата на кометата. Те винаги бяха ориентирани в направление обратно на Слънцето, независимо накъде се движеше кометата. Тази се движеше настрана,

като върха на молив. Като молива на Господ, беше казал някой, с който Той изписва „Мене, мене текел“^[3] по тъканта на самия космос.

Повечето комети правеха пълна обиколка около Слънцето, а опашките им изписваха гигантска арка, която в крайна сметка изпреварваше ядрото при връщането им обратно в дълбините на космоса, откъдето се бяха появили, но кометата Дейвис нямаше да има тази възможност. Дори да пропуснеше Луната, както много хора бяха убедени, че ще се случи, лунната гравитация щеше да я раздроби на парчета. Същата тази гравитация щеше да отрази настоящата орбита на кометата и да изхвърли парчетата обратно към периферията на Слънчевата система, без да са имали шанс да обиколят Слънцето. След десетки или стотици години някои от раздробените късове можеше да се върнат като самостоятелни комети, но далеч по-малки от първоизточника си.

Ако се удареше в Луната — което според Шона щеше да се случи — тогава нещата стояха по съвсем друг начин. Ядрото на кометата все още беше един солиден къс с диаметър почти двадесет километра и щеше да нанесе сериозен удар, дори да беше само периферен. Експлозията щеше да издълбае огромен кратер на Луната и да разхвърля лунни отломки навсякъде. Повечето от тях щяха да паднат обратно на Луната и да създават по-малки кратери дни наред. Но други щяха да се освободят от нейната притегателна сила и някои щяха да се окажат на пътя на Земята. Ако достатъчно голям отломък се сблъскаше със Земята, човечеството можеше да сподели съдбата на динозаврите.

Никой не знаеше със сигурност кое от двете ще се случи. Човек можеше да открие достатъчно данни в подкрепа и на двата варианта, а хората, които щяха да извлекат полза от съответната ситуация, побързаха да разпространят и доукрасят данните, поддържащи тяхната версия. И, разбира се, милиони хора, без никакви познания по астрономия, вярваха, че кометата ще удари директно Земята или че зад нея се крие флотилия кораби на извънземни нашественици, готови да нападнат, когато се приближат достатъчно, или кой знае каква друга глупост.

Шона се чувстваше виновна, задето вярваше, че кометата ще удари Луната. От нея се очакваше да не губи надежда. Баща ѝ й беше казал, че надеждата и вярата оказват реално влияние и, ако на нея ѝ

липсва едното или другото, това може да промени намеренията на Бог да отклони кометата или не. Затова той дори беше отказал да излезе с нея тази вечер. Беше си останал вкъщи, за да се моли. Тя се чудеше дали той вярва, че може да неутрализира нейното зловредно влияние чрез собствената си положителна нагласа. Чудеше се също дали не споделя мнението му, някъде дълбоко в себе си.

Замисли се, дали баща ѝ беше в безопасност в града. Дали на сутринта градът изобщо щеше да съществува, даже ако кометата пропуснеше Луната. Той не ѝ попречи да излезе с астрономическия клуб тази вечер, дори само за да я отдалечи от хората, които смятаха, че това ще е последната нощ от живота им.

Възелът в стомаха ѝ се стегна и тя отново погледна през окуляра. Навсякъде по света земляните пиеха, молеха се, бунтуваха се и се отдаваха на разврат — все неща, които хората правеха, когато смятаха, че животът им е на път да приключи. Шона беше премислила всякакви варианти за това как да прекара собственото си време, но тъкмо това искаше най-силно. Да наблюдава лично най-същественото астрономическо явление в живота си през окуляра на своя телескоп. Беше я докарал нейният учител по физика в гимназията, който беше обещал на баща ѝ, че тя ще е в безопасност. На нея ѝ се щеше и сама да му повярва. Тя разбираше с разума си, че шансовете за непосредствена опасност са минимални, че дори цяла планина да литне към Земята, ще минат дни преди да я достигне. Но при положение, че светът е полудял, беше трудно човек да остане спокоен, само защото е запознат с шансовете.

Тя чу стъпки по тревата зад себе си и се обърна да види кой е. Небето зад гърба ѝ сияеше достатъчно силно, та да успее да различи само силует. Ако съдеше по походката му, беше някой на нейната възраст. Някой от мъжки пол. Някой срамежлив, с ръце в джобовете и свити рамене.

— Здравей, Артър — каза тя.

— Хей, Шона — той се спря на две-три крачки пред нея и зарови с обувка в тревата.

— Искаш ли да погледнеш?

— Може.

Тя се отдръпна и той се наведе над окуляра. Нямаше нужда да му обяснява как да движи уреда. Той самият нямаше свой телескоп, но

посещаваше всички звездни партита. Той наблюдава известно време, а после без да вдигне глава каза:

— Красива си, нали?

— Какво?

— Тя — поправи се той припряно. — Кометата. Тя е красива. Дори, ако е на път да ни избие всички.

— Да. — Тя усети, че се изчервява и се зарадва, че е тъмно. Артър вероятно си мислеше същото. Тя каза: — Мислиш ли, че ще се сблъска?

Той вдигна глава и я погледна. От този ъгъл, със светлината на кометата над него, тя можеше да разгледа лицето му доста добре. Изглеждаше по-възрастен, отколкото си го спомняше. Ако опиташе да си поръча бира в бар тази вечер, можеше да мине за пълнолетен. Той ѝ отговори:

— Аз... да, вероятно. В най-добрия случай изчисленията показват, че поне километър от обиколката на кометата ще попадне под лунната повърхност. А по пътя ѝ има и планини, високи поне два километра.

Шона едва не се изсмя. Това беше типично за Артър. Но тя също беше наясно с изчисленията. Дори беше помогнала да ги прецизират, като беше наблюдавала звездите на заден план, за да проследи кога изчезват и пак се появяват при преминаването на кометата пред тях. Астрономията беше едно от малкото хобита, при което дори аматьор можеше да осигури полезна информация. Проблемът беше, че около кометата имаше толкова много прах и газ, че звездите не примигваха така бързо, както когато пред тях минаваше астероид. Радарите също бяха безполезни. Всички изчисления имаха допуск на възможна грешка поне един-два километра.

Някой извика: „Ето я!“, и тя погледна на изток. Малък жълт отрязък се подаде над хоризонта и видимо започна да се увеличава пред очите ѝ. Луната изгряваше. Бързаше да се срещне с нападателя си — но не, това не беше точното сравнение. Луната се движеше на изток по орбитата си. За да сме точни, тя се отдалечаваше от кометата. Но не достатъчно бързо. Никак даже. Щеше да спечели само два допълнителни часа, преди кометата да я достигне. Два часа, докато Шона открие дали ще живее или ще умре.

Артър бутна предницата на телескопа надолу, докато тръбата застана успоредно на тревата и седна до уреда с кръстосани крака. Но дори тогава трябваше да се наведе над окуляра.

— Тя е, хм, и тя е като теб — каза той.

Този път тя се разсмя, но усети в гласа си нервна нотка, заради която реши да не се смее повече, докато каквото имаше да се случва, не се случеше.

— Сериозно говоря — каза Артър. — Ти си красива, но досега не ми стискаше да ти го кажа. Не че има нужда аз да ти го казвам, ти сигурно си знаеш, но ми се искаше да го кажа, откак се запознахме и това вероятно ще ми е последният шанс, а ако не е, още по-добре, защото тогава може да имаме време да отидем на среща или нещо такова. Ако би се съгласила да излезеш с мен.

Той все още се взираше през окуляра. Шона усети, че потръпва. Тя погледна нагоре към кометата, а после и наоколо по поляната, пълна с астрономи.

— Ами, ние май вече сме излезли заедно.

При това той я погледна и се усмихна широко:

— Май си права. Искаш ли да погледнеш?

— Да.

Те си размениха местата и Шона се загледа в изгрева на Луната. Бяха минали само няколко дни от последното пълнолуние. Тъмната страна се издигаше първа и меко сияеше в комбинираната светлина на Земята и кометата. В сравнение с нея, осветената страна беше като прожектор, искрящ ярко в завихрения въздух близо до хоризонта. Представи си, че Луната трепери в очакване на това, което ще ѝ се случи, но набраздената с кратери повърхност опровергаваше тази мисъл. На Луната не ѝ бяха непознати сблъсъците с комети. От последния бяха минали няколко милиона години, но за нея това беше един миг. Каквото и да се случеше тази вечер, нямаше да има почти никакъв ефект върху нея.

Тя погледа още малко, после отново отстъпи мястото си на Артър. Почти не разговаряха. Той явно беше решил да не разваля постигнатия напредък с празни приказки, а и тя не се сецаше какво да каже.

Навсякъде по моравата проблясваха червените светлилки на фенерчета, когато хората си проверяваха часовниците. Тази вечер

нямаше нужда да предпазват нощното си зрение, не и при толкова ярки обекти като кометата и Луната, но астрономите са хора с навици. Затова всички използваха червени фенерчета.

Някой включи радио. Пронизителният глас на радиоводещия изнерви Шона. Явно и някой друг, по-близо до радиото, реагира по същия начин, защото след малко то беше изключено и се чу едно тихо „Съжалявам“.

Господин Хюз дойде види как е. Той също изглеждаше по-възрастен тази вечер. Може би беше от светлината.

Кометата все повече се приближаваше до Луната, чийто цвят се промени от жълто до бяло, докато тя се издигаше над хоризонта. Нощният въздух стана по-хладен. Шона и Артър седнаха на земята, съвсем близо един до друг, но без да се докосват съвсем, и само се накланяха наляво или надясно, за да може ту единият, ту другият да гледа през окуляра. С издигането на Луната двамата се наложи да се протегнат нагоре и вече трудно стигаха окуляра седнали.

— Висока си почти колкото мен — каза Артър.

— Метър и седемдесет — отговори Шона.

— Аз съм метър седемдесет и девет.

— Точно и девет?

— Гордея се с всеки свой сантиметър. Като обуя обувки, минавам метър и осемдесет.

— Аха.

Тя се вгледа в него. Сенчеста фигура, върху която падаха няколко светли петна. Очите му искряха на лунната светлина.

През няколко телескопа от тях някой рязко си пое дъх и каза:

— Видях нещо да просветва! В Морето на дъждовете, точно на юг от Платото.

Шона и Артър едновременно се наклониха към окуляра и главите им се сблъскаха.

— Извинявай — каза Артър. — Първо ти.

Шона прие без да спори. Избута телескопа, докато Луната попадна в полезрението ѝ, а поле откри съответното място, но не видя нищо особено там. Тази част от повърхността беше напълно осветена от Слънцето, така че нямаше почти никакъв контраст. Но трябва да е бил сериозен удар, за да просветне. Може би щеше да има последващи

удари. Тя продължи да гледа десет-петнадесет секунди, но не видя нищо необичайно.

— Ти погледни — каза тя и се отдръпна.

Почти веднага Артър възкликна:

— Уха, ето още един!

По поляната се чува и други гласове.

— Ето, виж и ти.

Тя погледна, но отново видя единствено добрата стара луна. Дори не различаваше никакви нови кратери. Значи това, което е ударило, не е било много голямо.

— Сигурно няколко ледени къса са изпреварили главата — предположи тя.

Артър се наведе назад и погледна нагоре.

— Леле, колко е близо вече.

Шона погледна нагоре, прецени разстоянието на око, а после пак погледна през окуляра. Избута предницата на телескопа с около градус на северозапад, докато попадне върху главата на кометата. За момент тя приличаше на ракета, пресичаща полезрението ѝ. Щом спря да движи телескопа, Шона можеше ясно да различи движението на кометата към Луната.

— Само още няколко минути — обади се тя.

— Продължавай да гледаш — каза Артър. — Телескопът е твой.

Тя не би могла да се откъсне от окуляра, дори да искаше. Задържа лявата си ръка върху рамката на телескопичната тръба, като равномерно я дърпаше, за да не изпусне кометата. Телескопът вече беше фокусиран, доколкото беше възможно. Затова с дясната си ръка тя нямаше какво друго да прави, освен да улови ръката на Артър и да я стисне здраво.

— Пропусни я — прошепна тя. — Моля те, пропусни я. Мили боже, ако има бог, нека да я пропусне.

Ако баща ѝ можеше да я види в момента би пребледнял като лицето на Луната. Неговото малко момиче богохулства и държи ръката на момче в същото време! За него това би бил краят на света.

Ако имаше сблъсък, той би бил близо до кратера на Коперник, в югозападния край на лунните Апенински планини. Тъкмо там щяха да гледат хората с компютърните телескопи. Щяха да се фиксират в една точка и да се надяват, че кометата ще мине оттам, че са улучили

точното място. Шона обаче щеше да държи телескопа си насочен към кометата. Където и да се случеше ударът, тя щеше да го види.

Струваше ѝ се, че времето се проточва безкрайно. Едва си поемаше дъх, а изобщо не смееше да диша. Ами ако замъгleshе огледалото на телескопа? Или ако второто огледало се покриеше с конденз? Ами ако кометата удареше? Ами ако не удареше?

Ръката на Артър беше топла. И какво можеше тя да направи по въпроса?

— Почти стигна — прошепна той.

— И двете са в ползрението едновременно — каза тя. — Приближава се. Още по-близо. Пресича тъмната ивица. Над Морето на кризите. Морето на спокойствието. Приближава... О! Как блести!

— Виждам я — каза Артър. — Като фойерверк. Не, като онова другото, как се казваше?

— Бенгалски огън?

— Точно така — той се разсмя.

— Приближава Апенините — оповести тя.

Последва проблясък, толкова ярък, че тя не можеше да види нищо друго. Тя примигна, но това око в момента беше безполезно, изпълнено с остатъчните изображения на видяното. Тя премести другото си око над окуляра, видя гейзер от нажежени отломки да се пръсва сред рой искри, а после поредният проблясък заслепи и това око.

— Ти гледай! — каза му, като се отдръпна. Тя примига, присви очи и се загледа директно в Луната, но не виждаше нищо друго освен две ярки кълбета светлина, които избухваха отново и отново, всеки път щом затвореше очи.

— Това ли беше? Блъснаха ли се? Или само откърти върховете на планините?

— Не знам, още е... Уха! Леле майко! Ръбът на Коперниковия кратер със сигурност изчезна.

Наоколо се разнесоха викове на отчаяние и на радост.

— Само я близна! — провикна се някой и някой друг веднага му отвърна: — Ти на това близване ли му викаш, идиот такъв?! *Удари я!* Всички ще умрем!

— Много ли е зле? — попита Шона тихо.

— Не знам — отвърна Артър. — Не виждам да е издълбала повърхността сериозно. По светлата страна се носи голямо кълбо плазма и навсякъде падат вторични удари, но все още се виждат останки от Коперниковия кратер, така че не може да бил директен удар.

Шона стисна очи силно веднъж, после ги остави широко отворени, докато вторичните образи избледняха. Главата на кометата беше по-ярка от Луната, по-ярка от всичко, което Шона беше виждала в небето, освен Слънцето. Тя се промуши надолу под ръба Луната и продължи пътя си в космическото пространство, като стана видимо по-обширна и по-ярка. През полупрозрачната ѝ опашка Луната проблясваше като далечен град, осветен от фойерверки, но по повърхността ѝ не се виждаха никакви гневни нови белези, нито кратери, пълни с моментално стопена лава.

— Виждат ли се изхвърлени отломки? — попита тя.

— Не.

— Дай да погледна.

Артър се отдръпна и тя се наведе напред. Още си държаха ръцете. Насред всичко случващо се, те все още се държаха за ръце. До нея той се взираше в Луната, лицето му осветено от невероятния спектакъл, случващ се на четвърт милион мили от тях, и преди да може да се спре, тя се наведе към него и го целуна. После отново залепи око за окуляра и след дълга мълчалива минута, по време на която не видя никакви сериозни отломки да летят към Земята, а само главата на кометата, която се беше превърнала в разрастващ се облак изпарения, тя реши, че все пак ще оцелеят.

— Краят на света, друг път! — възкликна тя, разсмя се и пак го целуна.

---

[1] Има два основни типове монтировки: азимутална и екваториална. Азимуталните монтировки са най-простият тип монтировка с две движения: по височина (*altitude* — нагоре и надолу/вертикално) и азимут (*azimuth* — от едната до другата страна/хоризонтално). На екваториалните монтировки, двете оси са перпендикулярни една на друга, както са и на азимуталната монтировка, но оста ѝ на въртене (ректасцензиалната ос), която движи

от ляво на дясно, е наклонена, така че да е паралелна на оста на Земята, вместо на хоризонта. — Б.пр. ↑

[2] Ректасцензия и деклинация са двете координати в екваториалната координатна система, сравними с географската дължина и ширина, и се измерват в градуси спрямо небесния екватор. — Б.пр. ↑

[3] Цитат от библейската книга на пророк Даниил. Според библейския текст, вавилонският цар Балтазар, след разрушаването на Соломоновия храм, вдигнал пир, на който осквернил свещените съдове, взети от храма, като ги дал на хората да ядат и пият от тях. По време на пира незнайна ръка изписала на стената думите „МЕНЕ, МЕНЕ, ТЕКЕЛ у ФАРСИН“. Като не можел да проумее значението им, царят повикал пророк Даниил да му ги прочете и разтълкува. Той дал на царя следното тълкувание: „мене — премери Бог царството ти, и го свърши“; „текел — претеглен си на весите, и си се намерил недостатъчен“; „ферес — раздели се царството ти, и се даде на Мидяните и Персяните.“ (от Цариградския превод на Библията). — Б.пр. ↑

Оригинално издание:
Списание „ANALOG Science Fiction and Fact“, January/February
2013

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.